

Elektronik Görsel Sözlük Kullanımının Ortaokul Öğrencilerinin Sözcük Öğretimi Başarısı Üzerine Etkisi*

Aslı Maden¹

Özet: Araştırmanın amacı, ortaokul 5. sınıf öğrencilerine yönelik geliştirilen Elektronik Görsel Sözlük yazılımının sözcük öğrenme başarısına olan etkisini tespit etmektir. Araştırma, ön test-son test kontrol gruplu deneysel modele göre yürütülmüştür. Araştırma, Giresun il merkezindeki Aksu Şehit Hakan Gemici Ortaokulu 5. sınıflarında gerçekleştirilmiştir. Örneklem belirlenirken uygulama yapılacak okulun alt yapı özelliklerinin yeterli olmasına dikkat edilmiştir. Belirlenen ortaokulda 5. sınıflarda akıllı tahta kullanılması, öğretmenlerin akıllı tahta ve e-öğrenme yazılımlarını kullanmaya yönelik yeterlilikleri okulun seçiminde etkili olmuştur. Ayrıca, Elektronik Görsel Sözlük'ün sözcük havuzu 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki Okuma Kültürü temasının sözcük hazinesi ve sözcükte anlam konusu ile sınırlandırılmıştır. 5. sınıf şubelerinden ikisi deney (n=35) diğer iki şube ise kontrol grubu (n=35) olarak rastgele (random) belirlenmiştir. Deney gruplarında sözcük öğretimi çalışmaları Elektronik Görsel Sözlük kullanılarak, kontrol gruplarında ise geleneksel öğretim ile sürdürülmüştür. Araştırmanın verileri, uygulama için geliştirilmiş olan Sözcükte Anlam Başarı Testi ile toplanmıştır. Araştırma sonunda, kontrol ve deney gruplarının sözcükte anlam konusuna dair ön test ortalamaları ayrı ayrı değerlendirildiğinde başarılarının benzerlik gösterdiği; buna karşın son test verileri arasında deney grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, sözcük öğretimi başarısında *Elektronik Görsel Sözlük*'ün geleneksel öğretim göre daha etkili bir yöntem ve araç olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Söz Varlığı, Sözcük Öğretimi, Elektronik Görsel Sözlük, Başarı.

Geliş Tarihi: 23.05.2019 – **Kabul Tarihi:** 06.01.2020 – **Yayın Tarihi:** 17.03.2020

DOI: 10.29329/mjer.2020.234.3

The Effect of the Use Electronic Visual Dictionary on the Secondary School Students' Vocabulary Teaching Achievement

Abstract: The aim of the study is to determine the effect of Electronic Visual Dictionary software developed for 5th grade students on the vocabulary learning achievement. The study was carried out according to the experimental model with pre and post-test control group. While determining the sample, it was paid attention that the infrastructure of the school to be applied was sufficient. In selected high school designated 5th grade. The use of smart board in classrooms has been effective in the selection of the school, where teachers are able to

*Bu çalışma, yazarın doktora tezinden üretilmiştir.

¹ **Aslı Maden**, Instructor Dr., Türk Dili Bölümü, Giresun Üniversitesi, ORCID: 0000-0002-3336-0198

Correspondence: asli.maden@giresun.edu.tr

use smart board and e-learning software. In addition, the word pool of the Electronic Visual Dictionary is limited to the word treasure and the meaning in the word of the Reading Culture theme in the 5th grade Turkish textbook. Two of the 5th grade branches were randomly selected as experiment (n=35) and the other two groups as control group (n=35). In experimental groups, vocabulary teaching was carried out by using Electronic Visual Dictionary and in control groups with traditional teaching. In this direction, the information about the Electronic Dictionary was given to the Turkish teachers who entered the class in the experimental group and information was exchanged on how to perform the Word studies through the dictionary during the application process. The data of the study were collected with the Word Meaning Achievement Test which was developed for the application. At the end of the research, when the pre-test averages of the control and experimental groups in the word are evaluated separately, their success is similar. This result can be explained as the fact that the students in the experimental group of the Electronic Visual Dictionary provided a significant increase in their vocabulary teaching achievements.

Keywords: Vocabulary, Vocabulary Teaching, Electronic Visual Dictionary, Achievement.

GİRİŞ

İnsan dil aracılığıyla dinleyerek ve okuyarak çevresindeki uyarıcılara anlam verirken, konuşup yazarak duygu ve düşüncelerini çevresinden gelen uyarıcılara tepki vererek anlatır. Bu eylemlerin istenilen şekilde gerçekleşmesi için bazı gereklilikler bulunmaktadır. Fiziksel ve zihinsel yeterliliklere sahip bir insan ancak yeterli söz varlığına sahip ise anlama ve anlatma eylemini gerçekleştirebilir.

Sözcük, diğer bir kullanımla kelime, dilin anlamlı en küçük birimidir. Türkçe Sözlük (2011, s. 1381)'te sözcük, kelime karşılığı ile, "*Anlamı olan ses veya ses birliği, söz*" olarak tanımlanırken sözcük hazinesi, söz varlığı karşılığı ile, "*Bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, kelime hazinesi, kelime kadrosu, vokabüler*" (2011: 2158) olarak tanımlanmıştır.

Dil becerilerinin bütününde olduğu gibi sözcük öğretimi de zorlu bir süreçtir. Bilimsel araştırmalarda ulaşılmış sonuçlar ve yapılmış tespitler doğrultusunda hazırlanmış bir sözcük öğretimi programı uygulanmadığında, derslerde karşılaşılan örnek kullanımlara bağlı olarak rastgele bir öğrenme ve kültürlenme yoluyla zengin ve yeterli bir sözcük hazinesine sahip olunamayacağı açıktır. Zira "özellikle metin incelemesi, dil bilgisi ve yazma çalışmaları sırasında gerçek ve mecaz anlamlı sözcükler, eş anlamlı ve karşıt anlamlı sözcükler, yazılışı aynı ve anlamı farklı sözcükler (sesteş sözcükler) ile deyim ve terimlerin kullanımının edinimi / öğrenimi-öğretimi de ayrı bir uğraş gerektirmektedir" (Apaydın, 2007: 3). Budak (2000'dan akt. Aslan ve Coşkun, 2016: 225)'a göre; "Gerçek anlamda bir sözcük öğretimi, düşünme stratejileri, bilişsel yapıyı ve kendi kendine öğrenme yaklaşımını göz önünde bulunduran yol ve araçlarla yapılmalıdır." Bu nedenle, günlük yaşam koşullarına, teknolojik alışkanlıklara ve öğrenci özelliklerine uygun yöntem ve araçlarla sözcük öğretimi yapılması önemli ve fayda sağlayıcıdır. Türkçe öğretmenlerinin derslerde farklı yöntem ve

materyallerden ziyade çoğunlukla ders kitaplarından ders işlemeye devam ettiğine dair araştırmalar (Başaran, 2005; Coşkun vd., 1996; Şahin vd., 2015) bunun önemli bir göstergesidir.

Öğrenme ve öğretme sürecinde, ne kadar çok duyu organı işe koşulursa öğrenmenin o denli yüksek düzeyde olacağı bilinmektedir. Bu konuyu Yalın (2010: 20) “Öğrenme işlemine katılan duyu organlarımızın sayısı ne kadar fazla ise o kadar iyi öğrenir ve o kadar geç unuturuz.” şeklinde ifade ederek duyu organlarını derste harekete geçirecek etkinlik ve araçların gerekliliğine dikkat çekmektedir. Bu nedenlerden dolayı sözcük öğretiminde gerçek yaşam koşullarına uygun, farklı bireysel özellikleri (yaş, cinsiyet, zekâ, öğrenme stili vb.) destekleyen, birden fazla duyu organını hareket geçiren, öğrenciyi aktifleştiren ve kalıcı öğrenme sağlayan bilgisayar ve internet destekli materyallerden yararlanmak teknoloji kuşağının gereksinimlerine de cevap verecektir. Okuma, yazma, konuşma ve dinleme becerilerinin etkili ve doğru biçimde gerçekleştirilmesi yeterli ve uygun sözcük dağarcığı ile mümkündür. Bu nedenle sözcük öğretimine yönelik öğretim biçimleri, ortam özellikleri ve çağın teknolojik gelişmelerine bağlı araç-gereç kullanımını her zaman önem arz etmiştir. Dolayısıyla sözcük öğretimi ile ilgili var olan durumdan hareketle ölçütleri ortaya koyacak, alternatif ve etkili yöntem ve materyallerin önerilmesinde katkı sunacak araştırmaların yapılmasının gerektiği yapılan tespitlere dayalı olarak söylenebilmektedir.

Türkçe öğretimi ile ilgili literatürde, sözcük öğretimi ve söz varlığını zenginleştirmeye yönelik çeşitli araştırmalar mevcuttur. Bu araştırmalar incelendiğinde, sözcük öğretimine yönelik öğretim biçimleri, ortam özellikleri, araç-gereç ve materyal kullanımı ile var olan problemlere çözüm üretmeyi hedefleyen çalışmalara rastlanmaktadır. Örneğin Karatay (2004) tarafından yapılan araştırmada, ilköğretim ikinci kademedeki ders kitapları ortak sözcük hazinesi kazandırma açısından incelenmiştir. İpekçi (2005) ise, 7. sınıf öğrencileri üzerine yaptığı araştırmada, öğrencilerin sözcük hazinelerini tespit etmeye çalışmış ve sosyoekonomik özelliklerin sözcük hazinesi üzerinde etkili olduğunu belirlemiştir. İnce (2006) de araştırmasında, Türkçe sözcük öğretiminde kullanılan yöntemleri incelemiş, sözcük hazinesinin gelişiminde etkili olan unsurları ortaya koymaya çalışmıştır. Temur (2006) tarafından yapılan araştırmada, ilköğretim 4 ve 5. sınıf öğrencilerinin yazılı çalışmalarından hareketle sözcük hazineleri belirlenmeye çalışılmış; sosyoekonomik durum, kardeş sayısı, kitap ve gazete okuma alışkanlığı gibi değişkenlerin olumlu etkiye sahip olduğu görülmüştür. Baş ve Karadağ (2012) tarafından yapılan diğer bir araştırmada, söz varlığı ile ilgili yurt içinde ve dışında yapılmış çalışmalar hakkında da kapsamlı açıklamalarda bulunulmuştur. Koçkaya (2014) tarafından yapılan bir diğer araştırmada, ilköğretim düzeyinde öğrencilere klasik yöntemle kelime öğretiminin etkisi belirlenmeye çalışılmış ve kelime öğretiminde klasik yöntemlerin yetersiz kaldığı, alternatif yöntemlerden yararlanılması gerektiği belirtilmiştir. Bu sonuç, toplumsal ve teknolojik değişimlerin, eğitim bilimlerindeki gelişmelerin sözcük öğretiminde dikkate alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, Türkçe sözcük öğretiminde teknoloji ve alternatif yöntemlerin

kullanımına dair araştırmalar da literatürde yer almaktadır. Örneğin Kang (2015) tarafından yapılan araştırmada, yabancılara Türkçe sözcük öğretiminde eğitim teknolojilerinden yararlanılması ile ilgili örnek uygulamalar ve öneriler sunulmuştur. Dolayısıyla Türkçe sözcük öğretiminde veya söz varlığını geliştirmede elektronik sözlük geliştirme, kullanıma ve farklı değişkenler açısından değerlendirmeye yönelik çalışmaların sınırlı olduğu görülmüştür.

Sözcük öğretiminde bilgisayar ve internet destekli materyallerin kullanılması öğretim sürecine kazandıracığı katkının yanında bireyin günlük yaşamındaki sözlük kullanma ihtiyacına da cevap verebilecek ve kolaylık sağlayacaktır. İlgili literatür incelendiğinde, ana dili olarak Türkçe sözcük öğretimine yönelik bilgisayar ve internet destekli çalışmalarının sınırlı olduğu görülmektedir. Yapılan az sayıdaki çalışmanın da daha çok yabancılara Türkçe öğretimi alanında olduğu ve etkinlik temelli uygulamalara, animasyonlarla metin ve sözcük öğretimine yönelik olması dikkat çekmektedir. Buna karşın, yabancı dil olarak İngilizce öğretiminde bilgisayar ve internet destekli uygulamalara sıklıkla rastlanmaktadır. Buna ek olarak, İngilizce öğretiminde internet üzerinden erişimli olan görsel sözlük uygulamalarına önem verildiği (Hamdi, 2015; Sharpe, 1995; Stirling, 2003; Nesi, 1999, 2002; Peters, 2007), birden fazla internet sitesi üzerinden bu tür internet tabanlı sözlüğe erişilerek yararlanıldığı görülmektedir. Türkçe sözcük öğretiminde ise bu tür görsel içerikli elektronik sözlüklere rastlanamamaktadır. Ayrıca internet üzerinden erişilen Türkçe sözlük çalışmaları basılı sözlüklere birtakım çalışma yaprakları ve ölçme araçları eklemekten öteye gidememektedir. Bu nedenle Türkçe sözcük öğretiminde bilgisayar destekli görsel sözlük hazırlanmasının, sözcük öğretimi sürecine başarı açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmada, ortaokul 5. sınıf öğrencilerine yönelik geliştirilen Elektronik Görsel Sözlük (e-GS) yazılımının sözcük öğretimi başarısı üzerine olan etkisinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmada, ilköğretim 5. sınıf öğrencilerine yönelik geliştirilen e-GS yazılımının sözcük öğrenme başarısına olan etkisi ortaya konulacağından deneysel modele uygun bir süreç izlenmiştir. Bu doğrultuda, araştırmada ön test- son test kontrol gruplu deneysel desen temel alınmıştır. “*Ön test-son test kontrol gruplu desen, deneysel işlemin bağımlı değişken üzerindeki etkisinin test edilmesiyle ilgili olarak araştırmacıya yüksek bir istatistiksel güç sağlayan, elde edilen bulguların neden sonuç bağlamında yorumlanmasına olanak veren ve davranış bilimlerinde sıklıkla kullanılan güçlü bir desendir*” (Büyüköztürk, 2001: 27). Bağımsız değişken olarak e-GS yazılımının bağımlı değişkene yani sözcük öğretimi başarısına etkisini test etmek amacıyla araştırma gerçekleştirilmiştir.

Araştırma Grubu

Araştırma, Giresun il merkezindeki Aksu Şehit Hakan Gemici Ortaokulu 5. sınıflarında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın katılımcıları bu ortaokulda 2017-2018 eğitim-öğretim yılında 5. sınıflarda (B, D, E, F şubelerinde) öğrenim gören 70 öğrenciden oluşmaktadır.

Araştırmada yeni bir öğretim teknolojisinin kullanılmasına bağlı olarak uygulama yapılacak okulun alt yapı özelliklerinin yeterli olmasına önem verilmiştir. Belirlenen ortaokulda 5. sınıflarda akıllı tahta kullanımının yapılması ve öğretmenlerin akıllı tahta ve e-öğrenme yazılımlarını kullanmaya yönelik yeterlilikleri okulun seçiminde etkili olan diğer bir faktördür. Bu faktörlere bağlı olarak araştırmanın çalışma grubu, Giresun il merkezindeki ortaokullar arasından amaçlı örneklem türlerinden uygun durum örneklem türüne göre seçilmiştir. Uygun durum örnekleme zaman, maliyet ve iř gücü sınırlılıklarından dolayı kolayca araştırma yapılabilen kişi ve grupların seçilmesine dayanır. Araştırmacı da verileri kolayca toplayacağı birey ve grupları tercih eder (Büyüköztürk ve diğ., 2010, s. 91; Sönmez ve Alacapınar, 2011, s.98). Araştırmanın alışma grubundaki 5. sınıflar, deney ve kontrol grubu olarak atanırken Türkçe derslerine aynı öğretmenin girmesine ve sınıf mevcutlarının aynı veya yakın olmasına dikkat edilmiştir. Bunlara bağlı olarak araştırma grubundaki 5.sınıf şubeleri (B, D, E, F) deney (D, F şubeleri) ve kontrol (B, E şubeleri) grubu olarak rastgele atanmıştır. İki grupla ve aynı Türkçe öğretmenleri ile deneysel sürecin yürütülmesinde yöntemin (e-GS ile sözcük öğretimi) başarı üzerindeki etkisini daha net biçimde görmek hedeflenmiştir. Ayrıca, Türkçe dersinde sözcük öğretimine yönelik bir e-öğrenme materyali olan e-GS için, uygulanabilirlik ilkesi gereğince bir sınırlama yapılarak sözcük havuzu ortaokul 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki uygulama takvimine denk gelen temanın (Okuma Kültürü) sözcük hazinesi ve sözcükte anlam konuları ile sınırlandırılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Sözlük yazılımının öğrencilerin sözcük öğretimi başarılarını deneysel modele bağlı olarak tespit edebilmek için araştırmacılar tarafından Sözcükte Anlam Başarı Testi kullanılmıştır.

Sözcükte Anlam Başarı Testi (SABT)

Araştırma grubundaki 5. sınıf öğrencilerinin uygulama kapsamına alınan sözcükte anlam konularıyla (gerçek anlam, eş anlam, zıt anlam, eş seslilik, mecaz ve terim anlam) ilgili bilgilerini ölçmek amacıyla araştırmacı tarafından Sözcükte Anlam Başarı Testi oluşturulmuştur.

SABT'nin (Okuma Kültürü teması için)oluşturulma sürecinde řu aşamalar izlenmiştir:

1. Soru seçimi: Testin oluşturulmasında, sözcükte anlam konusu ile ilgili geçmiş yıllarda yapılan ulusal sınavlarda (SBS, DPY, TEOG vb.) ıkmış ve alanyazında uygulanmış olan başarı testlerinde yer alan sorular belirlenmiştir. Soru şekilleri ve konulara dağılımı için çıkmış sorular örnek alınarak uygulamanın yürütüldüğü Okuma Kültürü temasının söz varlığına yönelik sorular

oluşturulmuştur. Sorular hazırlanırken temaya ait söz varlığı unsurları yani sözlüğün sözcük havuzu temele alınmıştır. Sorular havuzda yer alan -özellikle çalışma kitabındaki etkinliklerde geçen- ve temaya özgü olan sözcüklere yönelik olarak hazırlanmıştır. Bahsedilen işlemler sonucunda, 29 soruluk bir taslak test oluşturulmuştur.

2. Madde analizi (güçlük ve ayırt edicilik) işlemleri: SABT, veri toplaması sürecinde kullanılmadan önce pilot olarak 50 5. sınıf öğrencisi üzerinde uygulanmış; güvenilirlik ve geçerlilik analizleri yapılmış, madde güçlük (p) ve ayırt edicilik (r) endeksleri hesaplanmıştır. “Ayırt edicilik endeksi -1.00 ile +1.00 arasında değişen değerler alır. İndeksin negatif değer alması, o maddeyi düşük puanlı kişilerin yanıtladığı, sıfıra yakın değerler alması yüksek ve düşük puanlı eş sayıda kişinin maddeyi yanıtladığı, pozitif değer alması ise o maddeyi yüksek puanlı kişilerin yanıtladığı anlamına gelir. Bu nedenle ayırt ediciliği negatif ve sıfır civarında olan maddelerin testte hiç kullanılmaması gerekir” (Kutlu, 2004; Özçelik, 1989).

Madde güçlük endeksi 0,20'nin altında ve 0,90'm üstünde olanlar ile ayırt edicilik endeksi 0,20'nin altında olan 2 adet soru SABT'den çıkarılmıştır.

3. Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları: SABT'in sözcükte anlam kazanımları ile ilgili konuları (gerçek, eş, zıt, eş seslilik, mecaz, terim anlam) ölçmek için yeterli olup olmadığını belirlemek için geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Bu amaçla, sorularla ilgili Türkçe eğitimi akademisyenlerinin (4) ve Türkçe öğretmenlerinin (4) görüşleri alınarak testin geçerliği sağlanmaya çalışılmıştır. Türkçe eğitimi akademisyenlerinin ve Türkçe öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda, konu / kazanımlara dağılımının sağlanması, soru kök ve seçeneklerinin açık olmamasından dolayı 1 soru SABT'den çıkarılmıştır.

“Güvenirlik, bireylerin test maddelerine verdikleri cevaplar arasındaki tutarlılık olarak tanımlanabilir. Güvenirlik, testin ölçmek istediği özelliği ne derece doğru ölçtüğü ile ilgilidir. ... Bir test için hesaplanan güvenilirlik katsayısının 0,70 ve daha yüksek olması test puanlarının güvenilirliği için genel olarak yeterli görülmektedir” (Büyüköztürk, 2006, s.169). Yapılan güvenilirlik analizi sonunda SABT'nin KR-20 katsayısı 0,80 bulunmuştur. Güvenirlik analizinde, SABT'nin güvenilirlik katsayısını düşüren (*Kuder Richardson* formülü katsayısı 0,80'in altında olan) 1 soru SABT'den çıkarılmıştır.

SABT'de alınan soruların hangi konulara yönelik olduğu, madde güçlük (p) ve ayırt edicilik (r) endeksleri Tablo 1'de dikkatlere sunulmuştur:

Tablo 1. SABT sorularının konuları, madde güçlük (p) ve ayırt edicilik (r) endeksleri

Soru	Konu	Pj	r	Soru	Konu	Pj	r
1	Zıt anlam-Sesteşlik	0,52	0,34	14	Terim anlam	0,52	0,65
2	Eş anlam	0,68	0,42	15	Mecaz anlam-Sesteşlik	0,72	0,37
3	Eş anlam	0,56	0,37	16	Eş anlam	0,53	0,72
4	Gerçek anlam	0,55	0,44	17	Gerçek anlam	0,32	0,28
5	Gerçek anlam	0,55	0,29	18	Gerçek ve Eş anlam	0,32	0,54
6	Eş anlam	0,51	0,47	19	Eş anlam	0,57	0,60
7	Eş anlam	0,84	0,35	20	Eş anlam	0,45	0,31
8	Gerçek anlam	0,36	0,49	21	Terim anlam	0,64	0,30
9	Karşıt/Zıt anlam	0,81	0,38	22	Gerçek anlam	0,43	0,47
10	Eş anlam	0,40	0,41	23	Gerçek anlam	0,56	0,53
11	Karşıt/Zıt anlam	0,54	0,62	24	Mecaz anlam	0,52	0,39
12	Eş anlam	0,60	0,65	25	Karşıt/Zıt anlam	0,55	0,40
13	Eş ve Zıt anlam	0,61	0,70				

Bu işlemlerin ardından SABT’de 25 soru kalmıştır. SABT’nin ortalama güçlük endeksi (p) 0,54; ortalama ayırt edicilik endeksi (r) ise 0,48 olarak hesaplanmıştır. Testte ikiden fazla aynı şıkkın art arda gelmemesine özen gösterilmiştir. Elde edilen madde analizi değerleri, SABT’nin uygulama için kullanılabilir olduğunu göstermektedir. Ön ve son test uygulamalarında, Sözcükte Anlam Başarı Testindeki her bir soru 4 puan üzerinden değerlendirilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Araştırma sürecinde, araştırmacı tarafından -bilgisayar ve öğretim teknolojileri uzmanlarından destek alınarak- geliştirilmiş olan Elektronik Görsel Sözlük (e-GS) kullanılmıştır (EK 1).

Elektronik Görsel Sözlük yazılımının 5. sınıf öğrencilerinin sözcükte anlam konusundaki başarılarına etkisini belirlemeye yönelik amaç doğrultusunda, çalışma grubu deney ve kontrol grubu olarak rastgele gruplandırılmıştır. Yukarıda izah edildiği üzere deney gruplarında sözcük öğretimi çalışmaları e-GS kullanılarak, kontrol gruplarında ise geleneksel öğretim ile sürdürülmüştür. Her iki grupta (*kontrol ve deney*) da dersler dersin Türkçe öğretmeni tarafından yürütülmüştür. Kontrol ve deney gruplarında Türkçe dersi için dersin öğretmeni tarafından izlenen yıllık planlar esas alınmıştır. Böylece grupların başarıları üzerinde, kullanılan yöntem (geleneksel ve Elektronik Görsel Sözlük) dışında farklı değişkenlerin etkili olması engellenmeye çalışılmıştır.

e-GS hakkında deney grubunda derse giren Türkçe öğretmenlerine bilgi verilmiş, uygulama sürecinde karşılaştıkları durumlar için de haberleşme araçları ile bilgi alışverişinde bulunulmuştur. Deney grubunda, e-GS söz varlığını zenginleştirme etkinlikleri işlenirken ve ayrıca derste ihtiyaç duyulduğunda akıllı tahta üzerinden kullanılmıştır. Sözlük, ders planına uygun biçimde metin işleme, etkinlik çözümü ve diğer çalışmalarda öğretmen tarafından bir öğretim materyali olarak sürece

sokulmuştur. Bu şekilde uygulama sürecinin belli bir program dâhilinde ve sorunsuz yürütülmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın veri toplama sürecine ilişkin işlemler Tablo 2’de gösterilmiştir:

Tablo 2. Araştırmanın veri toplama süreci

Grup	Ön Test	Süreç	Son Test
Deney	Sözcükte Anlam Başarı Testi	e-GS ile Öğretim	Sözcükte Anlam Başarı Testi
Kontrol	Sözcükte Anlam Başarı Testi	Geleneksel Öğretim	Sözcükte Anlam Başarı Testi

Kontrol gruplarında; uygulama öncesinde Sözcükte Anlama Başarı Testi ön test olarak uygulanmıştır. Uygulama sürecinde, söz varlığını zenginleştirme çalışmaları ve sözcükte anlam konusu dersin öğretmeni tarafından yıllık plana uygun biçimde geleneksel öğretim ile gerçekleştirilmiştir. Geleneksel öğretim “öğretmen merkezli, öğretmenin bilgiyi öğrenenlere aktarma sürecini içeren ve sözlü anlatıma ağırlık veren yöntem” olarak tanımlanmaktadır (Demirel, 2004, s. 72). Bu doğrultuda, kontrol grubunda öğretmen sözcük öğretimi çalışmalarını ve sözcükte anlam konusunu ders kitabından yararlanarak, anlatım, soru-cevap yöntemi ile öğrencilere aktarmıştır. Ayrıca, ders kitabındaki etkinlikler de öğrencilere çözdürülmüştür. Uygulama sonunda, Sözcükte Anlam Başarı Testi öğrencilere uygulanmış ve öğrencilerin sözcükte anlam konusuna dair başarıları belirlenmeye çalışılmıştır.

Deney gruplarında uygulama öncesinde; e-GS hakkında deney grubunda derse girecek Türkçe öğretmenlerine bilgi verilmiştir. Sözcükte Anlam Başarı Testi öğrencilere uygulanmıştır. Uygulama sürecinde; sözcükte anlam konuları ve söz varlığını zenginleştirme çalışmaları işlenirken e-GS akıllı tahta aracılığıyla kullanılmıştır. Türkçe ders kitabındaki okuma metinlerine ve söz varlığını zenginleştirme etkinliklerine yönelik çalışmalarda sözlük bir öğretim materyali olarak devreye sokulmuştur. e-GS üzerinde her bir sözcüğün sözlük anlamı ile birlikte eş, zıt, mecaz, terim anlamlısı ve eş seslisi bir kavram ağı şeklinde görsel olarak sunulmuştur. Ayrıca her bir sözcük için açıklama ve örnek kullanımlara da yer verilmiştir. Sözlük üzerinde aranan sözcükler anlam ilişkileri ile görülmekte olduğundan öğretmenler sözcükte anlam konusuna dair bilgileri ve uygulama ilkelerini sezdirerek öğrencilere sunabilmiştir. Elektronik sözlüğün kullanılmasında, öğretmenler bizzat anlamı bilinmeyen sözcükleri arama kutucuğundan bulup öğrencilere gösterebildiği gibi, öğrenciler de sözlük üzerinde bulunan arama kutucuğundan veya sözcük havuzundan aradıkları sözcükleri bulabilmişlerdir. Öğrenciler sözlük ile sözcüklerin gerçek, eş, zıt, terim, mecaz, sesteş kullanımlarını aynı anda

görmüşler böylece yeni sözcükleri kolay, somut ve anlam ilişkilerini kurarak sözcük hazinelerine yerleştirmişlerdir. Uygulama sonunda; Sözcükte Anlam Başarı Testi öğrencilere uygulanmış, öğrencilerin sözcükte anlam konusundaki başarılarına dair değişim belirlenmeye çalışılmıştır.

Verilerin Analizi

Sözcükte Anlam Başarı Testi ile toplanan veriler nicel tekniklerle analiz edilmiştir. Kontrol ve deney grupları arasında sözcük öğretimi başarısı açısından fark olup olmadığını ortaya koymak amacıyla hangi istatistiklerin kullanılacağını belirlemek için SPSS 16 programında elde edilen verilerin dağılımının normalliği incelenmiştir. “Grup büyüklüğünün 50’den küçük olması durumunda Shapiro-Wilks, büyük olması durumunda Kolmogorov-Smirnov testleri veri dağılımının normalliği için kullanılır. ... Analizde p değerinin 0,05’ten küçük olması verilerin normal dağılım sergilemediğini göstermektedir” (Büyüköztürk, 2006: 42). Çalışma gruplarındaki öğrenci sayısı tasarım aşamasında (*Kontrol: 40; Deney: 34*) iyileştirme aşamasında (*Kontrol: 35; Deney: 35*) bu sınırın üstünde olduğu için Kolmogorov-Smirnov testi kullanılmıştır. Verilerin normalliğine ilişkin test sonucu Tablo 3’te sunulmuştur:

Tablo 3. Normallik test verileri

Kolmogorov-Smirnov			
Grup	Değer	sd	p
SABT Ön Test	0,112	70	0,029

Tablo 3’deki Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarına göre verilerin normal dağılım göstermediği görülmektedir ($p < 0,05$). Verilerin normal dağılım göstermemesi nedeniyle araştırmada parametrik olmayan (non-parametrik) istatistikler kullanılmıştır.

Araştırmada, kontrol ve deney gruplarının SABT ön ve son testleri arasındaki ilişki *Mann Whitney U* testi ile; ön test – son test karşılaştırmaları *Wilcoxon Z* testi ile analiz edilmiştir. Verilerin analizinde, anlamlılık düzeyi (p) 0,05 olarak belirlenmiştir.

BULGULAR

Analiz sonucunda ulaşılan bulgular alt problemler göz önünde bulundurularak aşağıda sunulmuştur.

Elektronik Görsel Sözlük’ün Başarıya Etkisine İlişkin Bulgular

Geleneksel öğretim ve e-GS ile öğretimin sözcük öğretimi üzerindeki etkisini görebilmek için kontrol ve deney grubu SABT ön test - son test verileri Wilcoxon testi ile karşılaştırılmıştır. Yöntemde de açıklandığı üzere, SABT e-GS’nin uygulanmasına ilişkin başarı verilerini kapsamaktadır.

Geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubunun SABT ön test ve son test karşılaştırma sonuçları Tablo 4, 5 ve 6’da verilmiştir:

Tablo 4. Kontrol I grubunun SABT ön test-son test karşılaştırma sonuçları

Son-Ön Test	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
Negatif sıra	6	8,08	48,50	-1,012	0,312
Pozitif sıra	10	8,75	87,50		
Eşit	2				
Toplam	18				

Tablo 4’te Kontrol I grubundaki öğrencilerin SABT ön test ve son test ortalamaları üzerinde yapılan Wilcoxon testi sonuçları gösterilmiştir. Buna göre ön test ve son test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık yoktur ($Z=-1,012$; $p>0,05$). Geleneksel öğretimin sözcük öğretimi başarısı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmektedir.

Son testte; Kontrol I grubundaki 6 öğrencinin (negatif sıra) puanı düşmüştür. Yine tabloya göre, 10 öğrencinin puanı artmış, 2 öğrencinin ise eşit kaldığı anlaşılmaktadır. Bu durumda, geleneksel öğretiminin öğrencilerin yarısından fazlasının başarısını artırdığı, ancak belli düzeyde bir düşüşün de olduğu söylenebilir.

Tablo 5. Kontrol II grubunun SABT ön test-son test karşılaştırma sonuçları

Son-Ön Test	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
Negatif sıra	4	5,12	20,50	-1,756	0,079
Pozitif sıra	9	7,83	70,50		
Eşit	4				
Toplam	17				

Tablo 5’te Kontrol II grubundaki öğrencilerin SABT ön test ve son test ortalamaları üzerinde yapılan Wilcoxon testi sonuçları gösterilmiştir. Buna göre ön test ve son test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık yoktur ($Z=2,441$; $p>0,05$). Geleneksel öğretimin sözcük öğretimi başarısı üzerindeki etkisinin anlamlı farklılık oluşturmadığı görülmektedir.

Son testte; Kontrol II grubundaki 9 öğrencinin (pozitif sıra) puanı artmıştır. Yine tabloya göre, 4 öğrencinin puanının düştüğü, 4 öğrencinin ise eşit kaldığı anlaşılmaktadır. Bu durumda, geleneksel öğretiminin öğrencilerin çoğunun başarısını artırdığı söylenebilir.

Tablo 6. Kontrol (I-II) grubunun SABT ön test-son test karşılaştırma sonuçları

Son-Ön Test	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
Negatif sıra	10	12,55	125,50	-1,997	0,046
Pozitif sıra	19	16,29	309,50		
Eşit	6				
Toplam	35				

Tablo 6’da kontrol gruplarındaki öğrencilerin SABT ön test ve son test ortalamaları üzerinde yapılan Wilcoxon testi sonuçları gösterilmiştir. Buna göre ön test ve son test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık yoktur ($Z=-1,997$; $p< 0,05$). Geleneksel öğretimin kontrol grubundaki öğrencilerin sözcük öğretimi başarısı üzerindeki etkisinin anlamlı farklılık oluşturduğu görülmektedir.

Son testte; kontrol gruplarındaki 35 öğrencinin 19’unun (pozitif sıra) puanı artmıştır. Yine tabloya göre, 10 öğrencinin puanının düştüğü, 6 öğrencinin ise eşit kaldığı anlaşılmaktadır. Bu durumda, geleneksel öğretiminin öğrencilerin önemli bir kısmının başarısını artırdığı söylenebilir.

E-GS ile öğretimin yapıldığı deney grubunun SABT ön test ve son test karşılaştırma sonuçları Tablo 7, 8 ve 9’da verilmiştir:

Tablo 7. Deney I grubunun SABT ön test-son test karşılaştırma sonuçları

Son-Ön Test	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
Negatif sıra	1	1,00	1,00	-3,691	0,000
Pozitif sıra	17	10,00	170,00		
Eşit	0				
Toplam	18				

Tablo 7’de Deney I grubundaki öğrencilerin SABT ön test ve son test ortalamaları üzerinde yapılan Wilcoxon testi sonuçları gösterilmiştir. Buna göre ön test ve son test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık vardır ($Z=-3,691$; $p< 0,05$). E-GS ile öğretimin sözcük öğretimi başarısı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkisinin olduğu görülmektedir.

Son testte; Deney I grubundaki 17 öğrencinin (pozitif sıra) puanı artmıştır. Yine tabloya göre, 1 öğrencinin puanının düştüğü anlaşılmaktadır. Bu durumda, E-GS ile öğretiminin öğrencilerin tamamına yakınının başarısını artırdığı söylenebilir.

Tablo 8. Deney II grubunun SABT ön test-son test karşılaştırma sonuçları

Son-Ön Test	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
Negatif sıra	0	,00	,00	-3,529	0,000
Pozitif sıra	16	8,50	136,00		
Eşit	1				
Toplam	17				

Tablo 8’de Deney II grubundaki öğrencilerin SABT ön test ve son test ortalamaları üzerinde yapılan Wilcoxon testi sonuçları gösterilmiştir. Buna göre ön test ve son test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık vardır ($Z=-3,529$; $p< 0,05$). E-GS ile öğretimin sözcük öğretimi başarısı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkisinin olduğu görülmektedir.

Son testte; Deney II grubundaki 16 öğrencinin (pozitif sıra) tamamının puanı artmıştır. 1 öğrencinin ise eşit durumda kalmıştır. Bu durumda, E-GS ile öğretiminin öğrencilerin tamamına yakınının başarısını artırdığı söylenebilir.

Tablo 9. Deney (I-II) grubunun SABT ön test-son test karşılaştırma sonuçları

Son-Ön Test	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
Negatif sıra	1	1,50	1,50		
Pozitif sıra	33	17,98	593,50		
Eşit	1			-5,072	0,000
Toplam	35				

Tablo 9’da deney gruplarındaki öğrencilerin SABT ön test ve son test ortalamaları üzerinde yapılan Wilcoxon testi sonuçları gösterilmiştir. Buna göre ön test ve son test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık vardır ($Z=-5,072$; $p < 0,05$). E-GS ile öğretimin sözcük öğretimi başarısı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkisinin olduğu görülmektedir.

Son testte; deney gruplarındaki 35 öğrencinin 33’ünün (pozitif sıra) puanı artmıştır. Yine tabloya göre, 1 öğrencinin puanının düştüğü, 1 öğrencinin ise eşit kaldığı anlaşılmaktadır. Bu durumda, E-GS ile öğretimin öğrencilerin tamamına yakınının başarısını artırdığı söylenebilir.

SABT ön test ve son test sonuçlarına göre geleneksel öğretimin aksine E-GS ile öğretimin sözcük öğretimi başarısını artırdığı görülmektedir. Bunun yanında Deney I ve Deney II gruplarında farklı öğretmenlerin dersi yürütmesine karşın başarının anlamlı artışı ve Kontrol I ve Kontrol II’de de aynı durum söz konusu iken başarıda anlamlı artışın sağlanamamış olması yöntemin (E-GS ile öğretim) sözcük öğretiminde etkili olduğunu daha da belirgin hâle getirmektedir. Kontrol ve deney gruplarının SABT ön test ve son test karşılaştırma sonuçları Tablo 10’da verilmiştir:

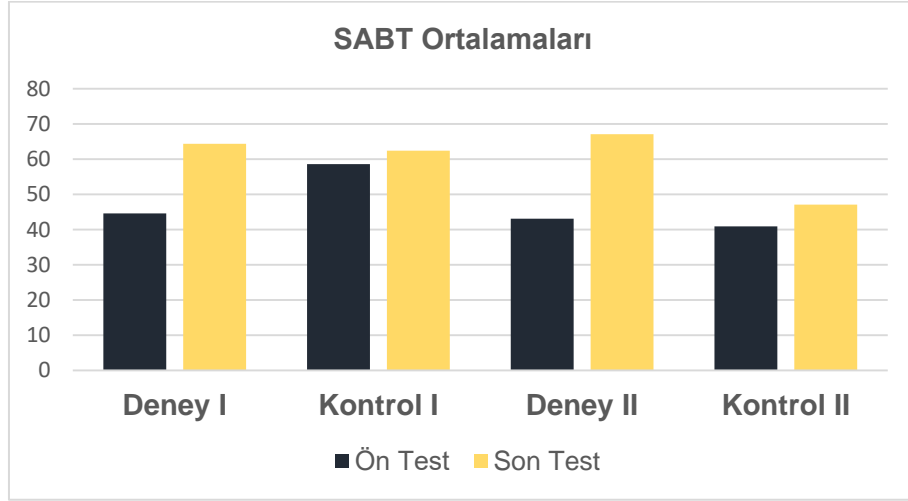
Tablo 10. Kontrol ve deney gruplarının SABT ön test ve son test karşılaştırma sonuçları

	Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
SABT II ön test	Deney	35	30,84	1079,50	449,500	0,055
	Kontrol		40,16	1405,50		
SABT II son test	Deney	35	41,16	1440,50	414,500	0,020
	Kontrol		29,84	1044,50		

Tablo 10’da kontrol ve deney gruplarındaki öğrencilerinin SABT II ön test ve son test ortalamaları üzerinde yapılan Mann Whitney U testi sonuçları gösterilmiştir. Ön testte kontrol grubu öğrencilerinin sıra ortalaması 40,16; deney grubu öğrencilerinin sıra ortalaması 30,84’tür. Ön testte kontrol ve deney grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık olmadığı görülmektedir ($U=456,500$; $p > 0,05$).

Son testte kontrol grubu öğrencilerinin sıra ortalaması 29,84; deney grubu öğrencilerinin sıra ortalaması ise 41,16'dır. Son testte kontrol ve deney grupları arasında deney grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir ($U=414,500$; $p< 0,05$). Bu bulgu, E-GS ile öğretiminin geleneksel öğretime göre daha başarılı olduğunu ortaya koymaktadır.

Kontrol ve deney gruplarının SABT ön test ve son test puan ortalamaları arasındaki ilişki Şekil 1'de daha açık görülmektedir:

Şekil 1. Kontrol ve deney gruplarının SABT ön test ve son test ortalamaları

Şekil 1'de de görüldüğü üzere; ön testte Kontrol I grubu öğrencilerinin aritmetik ortalaması 58,6 iken Kontrol II grubundaki öğrencilerin 40,94; Deney I grubu öğrencilerinin 45,12 iken Deney II grubundaki öğrencilerin 43,1 olarak tespit edilmiştir. Ayrıca kontrol grubunun ön test ortalamasının 50,05 deney gruplarının ise 44,62 olduğu belirlenmiştir.

Son testte Kontrol I grubu öğrencilerinin aritmetik ortalaması 62 iken Kontrol II grubundaki öğrencilerin 47,1; Deney I grubu öğrencilerinin 64,35 iken Deney II grubundaki öğrencilerin 67,1 olarak tespit edilmiştir. Ayrıca kontrol grubunun son test ortalamasının 55,40 deney gruplarının ise 66,65 olduğu belirlenmiştir.

Son testteki bu artış, geleneksel öğretimin sözcük öğretiminde sınırlı bir etkisinin olduğunu ancak E-GS ile öğretimin belirgin biçimde etkisinin olduğunu göstermektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Anlama ve anlatımın güçlü olabilmesi için yeterli sözcük hazinesine sahip olunması zorunludur. Sözcük hazinesinin geliştirilmesi, dinleme, okuma, konuşma ve yazma gibi tüm dil becerilerin doğru ve etkili kullanımında önem taşır. Bu nedenle okul öncesi evreden itibaren bireyin yeni sözcükler öğrenmeye ve yerinde kullanma alışkanlığı edinmeye ihtiyacı vardır. Söz konusu ihtiyacı karşılayabilmek, sözcükleri doğru anlamda ve yerinde kullanabilmek için sözlüklerden yararlanabilme

becerisine ve alışkanlığına sahip olmak gerekmektedir. Bu gerekçelerden yola çıkarak araştırmada; 5. sınıf öğrencilerine yönelik geliştirilen e-GS'nin sözcükte anlam konusundaki başarıya etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Kontrol ve deney gruplarının SABT ön test verileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olmadığı, ancak kontrol grubu lehine anlamlı fark oluşturmayacak oranda bir değişikliğin olduğu da görülmüştür (Kontrol: 50,05; Deney: 44,62). Bununla birlikte, kontrol ve deney gruplarının SABT ön test ortalamaları ayrı ayrı değerlendirildiğinde de başarılarının benzerlik gösterdiği belirlenmiştir. Yine kontrol ve deney gruplarının SABT son test verileri arasında deney grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiştir (Kontrol: 55,40; Deney: 66,65). Bu bulgu, e-GS'nin deney grubundaki öğrencilerin sözcük öğretimi başarılarında anlamlı bir artış sağladığını göstermektedir. Dolayısıyla ulaşılan sonuç, sözcük öğretimi başarısında e-GS'nin geleneksel öğretim göre daha etkili bir yöntem ve araç olduğunu ortaya koymaktadır.

Sözcük öğretiminde bilgisayar ve diğer elektronik araçlarının kullanımının öğrenme başarısına etki ettiğine dair literatürde benzer sonuçlara da ulaşılmıştır. Söz gelimi, Çelik (2012)'in araştırmasında, cep telefonu üzerinden sunulan mobil çevrimiçi sözlük kullanımının yabancı dil öğrenen öğrencilerin aktif sözcük öğrenme başarıları üzerinde olumlu etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Elektronik Görsel Sözlük tasarımı, metin, görsel ve işitsel öğeleri ile çoklu ortam özelliği taşımaktadır ve çoklu ortam materyallerinin sözcük öğretiminde başarıyı artıracak çeşitli araştırmalarda (Dlaska, 2002; Chun ve Plass, 1996; Carpenter ve Olson, 2011) da vurgulanmaktadır. Bununla birlikte bilgisayar ve mobil teknolojilerin kullanımının sözcük öğretiminde etkili olduğunu ortaya koyan araştırma sonuçlarına alanyazında rastlanabilmektedir (Amer, 2010; Başoğlu, 2010; Kwon ve diğ., 2010; Stockwell, 2008; Özdener ve Satar, 2009; Saran, 2009). Bu doğrultuda, Amirian ve Heshmatifar (2013)'in elektronik sözlüklerin sözcük öğretiminde kalıcılık üzerine etkisini incelediği araştırmada, sözcük öğrenme ve akılda kalmasında e-sözlüklerin basılı sözlüklere göre, bu araştırmada olduğu gibi, daha etkili olduğu tespit edilmiştir.

Okur ve Dağtaş (2014)'in kelime öğretimi ile ilgili araştırmalara dair yaptıkları içerik analizi sonucunda, bilgisayar yani elektronik ortamın kelime öğretimi üzerindeki etkisini inceleyen araştırmaların oldukça az olduğu tespit edilmiştir. Bu tespit araştırmada, e-GS tasarlanarak sözcük öğretimindeki başarıya etkisinin ortaya konmasının gerekliliğini ve ulaşılan sonuçların önemini ortaya koymaktadır.

Elektronik Görsel Sözlük yazılımının sözcükte anlam konusundaki akademik başarıda geleneksel öğretimine göre daha etkili olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç, sözcük öğretimi başarısında *Elektronik Görsel Sözlük*'ün geleneksel öğretime göre daha etkili bir yöntem ve araç olduğunu kanıtlamaktadır.

Öneriler

1. Sözcük öğretiminde etkili bir materyal olduğu görülen elektronik sözlüğün Türkçe derslerinde etkin biçimde kullanılabilmesi için ders kitaplarında yönergelere ve internet tabanlı sözlükler için bağlantı bilgilerine yer verilebilir.
2. Ortaokul öğrencilerinin gelişim özelliklerine ve gereksinimlerine uygun olarak Türkçe derslerinde sözlük kullanımı ile birlikte okuduğunu ve dinlediğini anlama, sözlü ve yazılı anlatım etkinliklerinde bilgisayar ve diğer teknoloji ortamlarından yararlanılması sağlanabilir. Bu konuda akıllı tahta önemli bir fırsat sunmaktadır. Ancak öğretmenlerin bu teknolojiyi etkin biçimde kullanabilmeleri için belirli aralıklarla içerikler güncellenebilir, öğretmenler de bu konuda bilgilendirilebilir.
3. E-sözlüklerin ve diğer teknolojik araçların Türkçe derslerinde kullanımı artırılarak öğrencilerin gelişim özelliklerine ve gereksinimlerine uygun öğrenme ortamları oluşturulabilir. Bu şekilde, akademik başarı artırılmalı ve derse / beceriye / konuya yönelik motivasyon, tutum ve kaygı gibi olumsuz etkenler ortadan kaldırılabilir.

KAYNAKÇA

- Amer, M. A. (2010). *Idiomobile for learners of English: A study of learners' usage of a mobile learning application for learning idioms and collocations*. Unpublished doctoral dissertation. Indiana University of Pennsylvania.
- Amirian, S.M.R. & Heshmatifar, Z. (2013). The impact of using electronic dictionary on vocabulary learning and retention of Iranian efl learners. *International Journal of Research Studies in Educational Technology*, 2(1), 35-44.
- Apaydın, D. (2007) Türkçe'nin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Sözcük Öğretimi Üzerine Bir Yöntem Denemesi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Dilbilim Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Aslan, E. ve Coşkun O. (2016).Yabancılarla Türkçe öğretiminde oyun yazılımları ile sözcük öğretimi. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 11(3), 221-236.
- Baş, B. ve Karadağ, Ö. (2012). Söz varlığı üzerine yurt dışında ve Türkiye'de yapılan temel araştırmalar. *Millî Eğitim*, 193, 81-105.
- Başaran, M. (2003). *İlköğretim 4. ve 5. sınıflarda öğretmenlerin Türkçe derslerinde öğretim materyalleri kullanma durumları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Başoğlu, E. B. (2010). *Cep telefonu ve sözcük kartı kullanan öğrencilerin İngilizce sözcük öğrenme düzeylerinin karşılaştırılması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Büyüköztürk, S. (2006). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2001). *Deneysel desenler*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. 7. Basım. Ankara: Pegem Akademi.
- Carpenter, S. K. & Olson, K. M. (2011). Are pictures good for learning new vocabulary in a foreign language? Only if you think they are not. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition*. DOI: 10.1037/a0024828.

- Chun, D. M. & Plass, J. L. (1996). Effects of Multimedia Annotations on Vocabulary Acquisition. *Modern language Journal*, 80(2), 183-198.
- Coşkun, H., Kaya, İ. ve Kuglin, J. (1996). *Türkiye ve Almanya'da ilköğretim ders kitapları*. Ankara: Bizim Büro Basımevi.
- Çelik, A. (2012). Yabancı dil öğreniminde karekod destekli mobil öğrenme ortamının aktif sözcük öğrenimine etkisi ve öğrenci görüşleri: mobil sözlük örneği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dlaska, A. (2002). Sites of construction: language learning, multimedia, and the international engineer. *Computers & Education*, 39, 129-143.
- Hamdi, C. (2015). The effects of electronic dictionary use on reading comprehension and vocabulary retention of EFL students. *Arab World English Journal*, 180-191.
- İnce, H. G. (2006). *Türkçede kelime öğretimi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İpekçi, A. (2005). *İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin kelime serveti üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kang, S. (2015). *Yabancı dil olarak Türkçe kelime öğretiminde eğitim teknolojilerini kullanma*. *Dede Korkut Dergisi* 7, 73-84.
- Karatay, H. (2004). *İlköğretim II. kademe Türkçe ders kitaplarının ortak kelime kazandırma yönünden değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Koçkaya, G. Y. (2014). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerine klasik yöntemlerle verilmeye çalışılan kelime öğretimi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kutlu, Ö. (2004). *Ölçme ve değerlendirme dersi yayımlanmamış ders notları*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara
- Kwon, D. Y., Lim, H. S., Lee, W., Kim, H. C., Jung, S. Y., Suh, T. & Nam, K. (2010). A personalized English vocabulary learning system based on cognitive abilities related to foreign language proficiency. *KSII Transactions on Internet and Information Systems*, 4 (4), 595-617.
- Nesi, H. (1999). A user's guide to electronic dictionaries for language learners. *International Journal of Lexicography*, 12(1), 55-66.
- Okur, A. ve Dağtaş, A. (2014). Ortaokula yönelik kelime öğretimi çalışmaları. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(4), 66-84.
- Özçelik, D. A. (1989). *Test hazırlama kılavuzu*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Özdener, N. ve Satar, H. M. (2009). Bilgisayar destekli dil öğretiminde kelime çalışmaları ve sözel geribildirim kullanım teknikleri. *Eurasion Journal of Educational Research*, 34, 75-96.
- Peters, E. (2007). Manipulating L2 learners online dictionary use and its effect on L2 word retention. *Language Learning and Technology*, 11(2), 36-58.
- Saran, M. (2009). *Exploring the use of mobile phones for supporting English language learners' vocabulary acquisition*. Unpublished doctoral dissertation, Middle East Technical University, Ankara.
- Sharpe, P. (1995). Electronic dictionaries with particular reference to the design of an electronic bilingual dictionary for English-speaking learners of Japanese. *International Journal of Lexicography* 8(1), 39-54.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. (2011). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Stirling, J. (2003). *The portable electronic dictionary: Faithful friend or faceless foe?* Retrieved from <http://www.elgweb.net/ped-article.html>
- Stockwell, G. (2008). Investigating learner preparedness for and usage patterns of mobile learning. *European Association for Computer Assisted Language Learning*, 20(3), 253–270.
- Şahin, M. (2015). Öğretim materyallerinin öğrenme-öğretme sürecindeki işlevine ilişkin öğretmen görüşlerinin analizi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23 (3), 995-1012.
- Türk Dil Kurumu (2011). *Türkçe sözlük*. 11.Baskı. Ankara: TDK Yayınları.
- Yalın, H. İ. (2010) *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. 22.Basım. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

The Effect of the Use Electronic Visual Dictionary on the Secondary School Students' Vocabulary Teaching Achievement

EXTENDED SUMMARY

Introduction

A word that can be defined as a meaningful sound or a union of sounds is a building block for language skills. The more robust and rich this element is, the better language skills can be used. However, as with all language skills, vocabulary teaching is a challenging process. When a vocabulary teaching program is not implemented to meet the needs, it is impossible to reach a rich and sufficient vocabulary through random learning and culture. Therefore, in order to enrich vocabulary, different ways and means must be employed in the teaching process according to student characteristics and other requirements. In a period of rapid development of technology, the use of computer and internet-supported materials in word teaching is important in this respect. Computer and internet technologies can be considered as effective tools and methods in learning and developing language skills. The aim of the study is to determine the effect of Electronic Visual Dictionary software developed for 5th grade students on the vocabulary learning achievement.

Method

The study was carried out according to the experimental model with pre and posttest control group. It was conducted in the 5th grades of Aksu Şehit Hakan Gemici Secondary School in the city of Giresun. While determining the sample, it was paid attention that the infrastructure of the school to be applied was sufficient. The use of smart board in classrooms has been effective in the selection of the school, where teachers are able to use smart board and e-learning software. In addition, the word pool of the Electronic Visual Dictionary is limited to the word treasure and the meaning in the word of the Reading Culture theme in the 5th grade Turkish textbook. Two of the 5th grade branches were randomly selected as experiment (n=35) and the other two groups as control group (n=35). In experimental groups, vocabulary teaching was carried out by using Electronic Visual Dictionary and in control groups with traditional teaching. In this direction, the information about the Electronic Dictionary was given to the Turkish teachers who entered the class in the experimental group and information was exchanged on how to perform the word studies through the dictionary during the application process. In the control group, word teaching activities in the textbook on meaning in the word were transferred to the students through the expression and question-answer methods. Electronic Visual Dictionary visualizes the words in the word pool with concept networks based on meaning relationships. In the dictionary, synonym, antonym, homonym, metaphor and term meaning are based on meaning relations in the word and took place in the software. In both groups, the courses were carried out by the Turkish teacher of the course. The data of the study were collected with the Word

Meaning Achievement Test which was developed for the application. In the success test, questions were determined according to the meaning relationships in the word specified in the application process. The question was included in the success test for each meaning relationship. In the analysis of the data obtained in the study, the relationship between the pre and post-tests of the control and the test groups was analyzed by Mann Whitney U test; the pre and post-test comparisons were analyzed by Wilcoxon Z test.

Conclusion and Discussion

At the end of the research, when the pre-test averages of the control and experimental groups in the word are evaluated separately, their success is similar. However, there was a statistically significant difference between the post-test data and the experimental group. This result can be explained as the fact that the students in the experimental group of the Electronic Visual Dictionary provided a significant increase in their vocabulary teaching achievements. This reveals that the Electronic Visual Dictionary is a more effective method and tool in the success of vocabulary teaching than traditional teaching. Based on the results of the research, it may be suggested that more electronic dictionaries and computer-aided materials are used in Turkish courses. Therefore, it may be useful to place appropriate instructions for word activities in textbooks or install digital dictionaries on smart boards.

EK 1- Elektronik Görsel Sözlük Görüntüsü

